

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun turvetuotantoalueiden ennallistaminen 2024–2026 - POPKA
Hakemusnumero	903907
Valintakokouksen päivämäärä	11.6.2024
Hakijan virallinen nimi	Suomen Riistanhoito-Säätiö sr
Osatoteuttajat	
Toimintalinja	7 Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi
Erityistavoite	7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä
Alkamispäivämäärä	1.6.2024
Päätymispäivämäärä	31.12.2026

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Turpeen käyttö polttoaineena alkoi Suomessa jo 1800-luvulla, ja turvemaita on kuivattu Suomessa hyvin pitkään myös maa- ja metsätalouskäyttöön. Turvesoiden kuivattaminen on kuitenkin samalla johtanut selkeään suoelinympäristöjen vähenemiseen ja suuriin hiilidioksidipäästöihin. Joidenkin lähteiden mukaan luonnontilaisten soiden osuus on reilusti alle puolet koko maan suoalueista, paikoitellen jopa reilusti pienempi. Hallitustenvälinen ilmastopaneeli (IPCC) suosittelee soiden ennallistamista takaisin suoalueiksi metsittämisen tai ojittamisen sijaan.

Tässä hankkeessa tavoitteena on ennallistaa 5 turvetuotannosta poistettua aluetta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella vedettämällä alueet uudelleen. Entisille turvetuotantoalueille syntyy ennallistamisen myötä n. 75 hehtaaria avovesipinta-alaa. Valitut alueet vedetetään hiilensidonnan edistämiseksi, alapuolella sijaitsevien vesistöjen vedenlaadun parantamiseksi ja samalla luonnon monimuotoisuutta parantavien kosteikkoalueiden luomiseksi. Ennallistetut turvetuotantoalueet toimivat erinomaisina poikue- ja pesimäelinympäristöinä ja levähdysalueina monelle taantuvalla lintulajille ja suurelle määrälle selkärangattomia. Monimuotoiset, lajirikkaat kosteikkoalueet tarjoavat mahdollisuuksia myös virkistyskäyttöön.

Toimenpiteet:

1. Ennallistamissuunnitelmien laatiminen

Hankkeeseen valittujen maa-alueiden ennallistamissuunnitelmista pyydetään tarjouspyynnöt julkisen hankintalain mukaisten vaatimusten mukaisesti soveltuvilta toimijoilta. Tämän jälkeen laaditaan alueista ennallistamissuunnitelmat ostopalveluna kohdekohtaisesti, ja tarpeen mukaan tilataan tarvittaviin kohteisiin samalla menetelmällä myös rakennesuunnitelmat mahdollisten pato- ja muiden rakenteiden laatimiseksi, korkeusmallin laadinta sekä mahdollisesti jäännösturpeen paksuuden selvittäminen. Ennallistamissuunnitelmiin sisältyvät maastokäynnit ja vaadittavien ympäristölupien haku.

2. Rakentamispalvelut

Ennallistamissuunnitelmien edistyessä hankitaan hankintalakia noudattaen kohdekohtaisesti myös soveltuvilta (priorisoitavana paikallisuus, kalusto, osaaminen ja hinta) toimijoilta tarvittavat maarakentamispalvelut kohteiden ennallistamiseksi suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmien valmistuessa koordinoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavien toimien tekeminen alueilla kohdekohtaisesti ja sääolosuhteiden puitteissa. Suunnitelmien mukaisten patorakenteiden lisäksi alueille rakennetaan pesimäsaarekkeita.

3. Työmaajohto

Suunnitelmien mukaiset rakentamispalvelut toteutuessa paikallisesti tarvitaan kohteisiin myös paikallinen työmaajohto varmistamaan töiden suunnitelmanmukaisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Työmaajohto hankitaan ja koordinoidaan projektipäällikön toimesta.

4. Viestintä

Hankkeen alkaessa tehdään viestintäsuunnitelma ja suunnitteluun otetaan mukaan sidosryhmiä, jotta viestinnästä saadaan mahdollisimman vaikuttavaa. Viestintää suunnataan kohderyhmille ja lisätään tietoisuutta kosteikkojen tärkeydestä luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun näkökulmasta. Viestitään esimerkiksi lyhyiden some-videoiden ja havainnollistavien kuvien avulla konkreettisesti, miten kosteikko toteutetaan entisillä turvetuotantoalueilla ja mitkä ovat hyödyt. Viestinnän tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja kannustaa muita toimijoita ja yksityisiä maanomistajia toteuttamaan kosteikkoja sopiville kohteille. Hankkeen tavoitteena on toimia erinomaisena esimerkkinä tehokkaiden ennallistamistoimien toteuttajana, yksityisen osarahoituksen kanavoijana suurempiin hankekokonaisuuksiin, tutkimustoimien tuoman lisätiedon levittäjänä ja parhaiden käytäntöjen promootorina. Hankkeen etenemistä ja sen tuloksia käytetään myös yksityisen rahoituksen hankkimiseksi jatkossakin elinympäristöhankkeisiin. Alueille asennetaan infotaulut kertomaan kohteista ja rahoittajista.

5. Hallinto

Hallintotehtävät pitävät sisällään hankkeen aikana tehtävien hankintojen organisoinnin, rahaliikenteestä ja palkoista huolehtimisen, sopimustekniset asiat, lupa-asioiden koordinoinnin ja yleisesti hankkeen läpivientiin liittyvät tehtävät. Sopimuksen mukaiset raportointitarpeet ja muut hallintotehtävät varaavat hankkeen kokoluokan johdosta merkittävästi työaikaa hankkeen etenemisvaihekohtaisesti.

6. Seuranta

Hankkeen tuotoksia seurataan kohteiden valmistumisen myötä kohdekohtaisesti ja mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi paikallisten lintuharrastajayhdistyksien avustuksella. Todelliset ennallistamisen vaikutukset monimuotoisuuteen ja vedenlaatuun ovat todettavissa vasta hankkeen päättymisen jälkeen.

Kustannusarvion tiivistelmä kehittämisosio

	Yhteensä €
1 Palkkakustannukset	48 339
2 Matkakustannukset	7 040
3 Ostopalvelut	102 204
4 Muut kustannukset	0
Flat rate 7 % kehittäminen	11 031
5 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0
Nettokustannusarvio yhteensä	168 614

Kustannusarvion tiivistelmä investointi

	Yhteensä €
1 Investoinnit	266 773
Flat rate 1,5 % investointi	4 001
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0
Nettokustannusarvio yhteensä	270 774

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	324 432	73,84
2 Omarahoitus: Yksityinen rahoitus	114 956	26,16
3 Kuntarahoitus	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	439 388	100,00

Lisätietoja hakemuksesta

Hankkeen kohderyhmät:

Hankkeen kohderyhminä ovat entisten turvetuotantoalueita omistavat yksityiset henkilöt ja yritykset. Kohderyhmänä on kosteikkojen virkistys- ja metsästyskäytön vuoksi myös laajempi yleisö kansalaisia ja metsästäjiä.

Välillisiä kohderyhmiä ovat ennallistettavien alueiden läheisten alueiden maanomistajat. Hankkeen tulokset vaikuttavat varsinaisten kohderyhmien lisäksi ennallistettujen alueiden alapuolisiin vesistöalueisiin ja kiinteistöihin, joilla ne sijaitsevat, parantaen vedenlaatua ja hilliten virtaamavaihteluita.

Hankkeen kohdealueet:

- Houru, Siikalatva (PP): 3,3 ha (kosteikko; sis. 4–5 pesimäsaareketta)
- Isoahontaussuo, Pudasjärvi (PP): 31 ha (kosteikko; sis.10–20 pesimäsaareketta)
- Kotisuo, Pudasjärvi (PP): 18,2 ha (kosteikko; sis. 6–10 pesimäsaareketta)
- Lamminneva, Pyhäntä (PP): 12,1 ha (kosteikko; sis. 8–10 pesimäsaareketta)

Pohjois-Pohjanmaa yht. n. 65 ha ja yht. 394 803 e, josta EU-osuus 291 512 e.

- Kivisuo, Kajaani (Kainuu): **9,1 ha** (kosteikko) (sis. 8–10 pesimäsaareketta) ja **yht: 44 585 e, josta EU osuus 32 920 e.**

Hankkeen indikaattorit yht.:

- 75 ha (NO07) Turvetuotannosta vapautuneen, ennallistetun alueen pinta-ala,
- 75 ha (RCO38) Tuen piiriin kuuluvan kunnostetun ja jälkikäyttöön otetun maaperän pinta-ala

Arviointipisteet: 15/24 p.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue ja rakennepolitiikan ohjelma-asiakirjan TL 7 Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja erityistavoitteen 7.1. Turpeesta luopuminen mukainen ja toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien JTF-siirtymäsuunnitelmia. Hanke täyttää yleiset valintakriteerit ja sai erityistavoitekohtaisista valintakriteereistä riittävästi pisteitä tullakseen rahoitettavaksi.

Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun entisen turvetuotantoalueiden ennallistamiseen/kosteikkojen rakentamiseen liittyvät toimenpiteet. Tavoitteena on hillitä alueiden kasvihuonekaasupäästöjä ja vesistövaikutuksia (ml. ympäröivien metsäojitusalueiden vesistö päästöt) sekä lisätä alueiden monimuotoisuutta erityisesti linnuston osalta.

Hankkeen kohteet toimivat pilottikohteina, joiden tuloksista ja kokemuksista viestitään sidos- ja kohderyhmille.

Hankkeen käsittelykokoukset:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EU- ja hankeryhmä 16.5.2024

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 22.5.2024

Kainuu MYR-sihteeristö 11.6.2024

Pohjois-Pohjanmaan MYR-sihteeristö 18.6.2024

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä